

WOORDEN WETEN ALLES

Letters

'Ik begrijp best dat in het echte een zone30 aangewezen kan zijn.' (DS, 8 jan.)

Een van mijn buurvrouwen kalligrafeert. Dat wist ik niet, tot haar man me in alle bescheidenheid uitnodigde om, als het pas gaf en ik toch in de buurt moest zijn, een overzichtje van haar werk te gaan bekijken in het gemeentehuis van Hoegaarden. Omdat mijn vrouw en ik toch nieuwe identiteitskaarten moesten halen, zijn we op de uitnodiging ingegaan.

We geloofden onze ogen niet. Kalligrafie, dat waren voor mij spreuken van de Bond zonder Naam in hoekig gotisch schrift. Wat hier tegen de wanden hing, was poëzie in het kwadraat. Elk werk een nieuwe wereld van ritme, kleur en beweging. Je raakte gevangen in elke lijst en die liet je niet los voor je de gehele tekst had gelezen en vaak herlezen.

Dat was voor ons een nieuwe ervaring: de vorm van de tekst, ja van de letters, dwong tot een andere manier van lezen. Traag, soms zelfs moeizaam, op een meditatieve manier. Dat moet ook de kalligrafe ondergaan hebben, dacht ik, die meditatie. Kalligrafie is op en top zen: concentratie, zelfbeheersing en wijsheid.

Wat een verschil met onze dagelijkse manier van schrijven, die er hoe langer hoe minder toe doet. Nadat we de kroontjespen hadden vervangen door de vulpen, daarna door de balpen en de viltstift, hebben we zo'n jaar of twintig geleden een grens doorbroken die ons belet ooit nog terug te keren. Schrijven is hameren geworden. Driftig, met tien vingers of met één, op een pc of laptop. Of erger nog: met de duim op de toetsen of in het glazen venstertje van een gsm.

Om nog een tekst met de hand te schrijven, nemen we geen tijd meer en hebben we geen tijd meer. En op een dag merken we dat het ons niet meer lukt. Elk jaar weer zie je mensen tijdens het Groot Dictee - ocharme acht zinnen lang - letterlijk in de kramp gaan.

Het kan niet anders of de nieuwe manier van schrijven verandert ook onze manier van lezen, onze taal en uiteindelijk ons denken. Je ziet, bijvoorbeeld in de krant, fouten die alleen maar met de computer kunnen zijn gemaakt. Woorden die er dubbel staan, of die ten onrechte werden geschrapt. *Onmiddellijk* met enkele l is een uitgestorven spelfout dank zij de spellingcontrole. Maar dat slimme ding waarin wij ons vertrouwen hebben gesteld, laat *het gebeurd* vrijuit gaan. De dt-fout is aan een opmars bezig, die niet te stuiten valt. Dat alles onder het motto: we schrijven geen teksten meer, we verwerken ze.

Kan het zijn dat de jongeren die ik gniffelend op de tram tekeer zie gaan op hun iPhone of BlackBerry sneller zijn gaan denken dan de zeldzame dinosaurussen met de vulpen? En is dat dan ook slordiger, impulsiever of roekelozer denken? Ik hoop soms dat er een manier wordt gevonden om ook in de jonge generaties de gave van de bedachtzaamheid te bewaren.

Kalligrafie, misschien?

Ludo Permentier is verbonden aan de UGent en aan de Nederlandse Taalunie. Woorden weten alles verschijnt wekelijks op maandag. Reacties: ludo.permentier@standaard.be